

ΟΔΗΓΙΕΣ

ΟΔΗΓΙΑ 2009/123/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 21ης Οκτωβρίου 2009

για τροποποίηση της οδηγίας 2005/35/ΕΚ σχετικά με τη ρύπανση από τα πλοία και τη θέσπιση κυρώσεων για παραβάσεις

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 80 παράγραφος 2,

την πρόταση της Επιτροπής,

τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ⁽¹⁾,

Αφού ζητήθηκε η γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251 της συνθήκης ⁽²⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Σκοπός της οδηγίας 2005/35/ΕΚ ⁽³⁾ καθώς και της παρούσας οδηγίας είναι η σύγκλιση του ορισμού των αδικημάτων ρύπανσης από τα πλοία που διαπράττονται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα, του πεδίου της ευθύνης τους και του ποινικού χαρακτήρα των κυρώσεων που μπορούν να επιβληθούν σε φυσικά πρόσωπα που διαπράττουν τέτοια ποινικά αδικήματα.

(2) Στις 23 Οκτωβρίου 2007, το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ακύρωσε ⁽⁴⁾ την απόφαση πλαίσιο 2005/667/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2005, για την ενίσχυση του ποινικού πλαισίου καταστολής της ρύπανσης από πλοία ⁽⁵⁾, η οποία είχε συμπληρώσει την οδηγία 2005/35/ΕΚ με μέτρα ποινικού δικαίου. Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να συμπληρώσει το νομικό κενό που δημιουργήθηκε έπειτα από την απόφαση αυτή του Δικαστηρίου.

(3) Οι ποινικές κυρώσεις, οι οποίες αντικατοπτρίζουν μια κοινωνική αποδοκιμασία διαφορετικού ποιοτικά χαρακτήρα από αυτήν που εκδηλώνεται μέσω των διοικητικών κυρώσεων, ενισχύουν τη συμμόρφωση προς την ισχύουσα νομοθεσία καταστολής της ρύπανσης που προκαλείται από τα πλοία και θα πρέπει να είναι αρκετά αυστηρές ώστε να αποτρέπουν κάθε παράβαση εκ μέρους των πιθανών ρυπαίνοντων.

(4) Ένα συνεκτικό σύνολο νομοθετικών μέτρων έχει ήδη εγκριθεί σε επίπεδο ΕΕ για την ενίσχυση της ασφάλειας στη θάλασσα και την αποτροπή της ρύπανσης από τα πλοία. Η νομοθεσία αυτή απευθύνεται στα κράτη σημαίας, τους πλοιοκτήτες και τους ναυλωτές, τους νηογνώμονες, τα κράτη του λιμένα και τα παράκτια κράτη. Το υπάρχον σύστημα κυρώσεων για τις παράνομες απορρίψεις ρυπογόνων ουσιών από πλοία, που συμπληρώνει τη νομοθεσία αυτή, πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω με τη θέσπιση ποινικών κυρώσεων.

(5) Οι κοινοί κανόνες για τις ποινικές κυρώσεις επιτρέπουν την εφαρμογή αποτελεσματικότερων μεθόδων έρευνας και αποτελεσματικής συνεργασίας, τόσο εντός όσο και μεταξύ των κρατών μελών.

(6) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιβάλλουν αποτελεσματικές, σύμφωνες προς την αρχή της αναλογικότητας και αποτρεπτικές κυρώσεις και σε νομικά πρόσωπα σε όλη την Κοινότητα, διότι συχνά τα αδικήματα ρύπανσης από τα πλοία διαπράττονται προς το συμφέρον νομικών προσώπων ή προς όφελος αυτών.

(7) Η εφαρμοσιμότητα των διατάξεων της οδηγίας 2005/35/ΕΚ δεν θα πρέπει να υπόκειται σε άλλες εξαιρέσεις πλην των ρητώς αναφερομένων στην παρούσα οδηγία. Συνεπώς, ορισμένες κατηγορίες φυσικών και νομικών προσώπων, όπως οι κύριοι φορτίων ή οι νηογνώμονες, θα πρέπει να περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής της ανωτέρω οδηγίας.

(8) Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να υποχρεώνει τα κράτη μέλη να προβλέπουν ποινικές κυρώσεις στο εθνικό τους δίκαιο όσον αφορά τις απορρίψεις ρυπογόνων ουσιών στις οποίες εφαρμόζεται η παρούσα οδηγία. Η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να θεσπίζει υποχρεώσεις όσον αφορά την επιβολή των σχετικών κυρώσεων ή την εφαρμογή οιασδήποτε άλλου διαθέσιμου συστήματος επιβολής του νόμου προκειμένου για συγκεκριμένες περιπτώσεις.

⁽¹⁾ ΕΕ C 77 της 31.3.2009, σ. 69.

⁽²⁾ Γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 5ης Μαΐου 2009 (δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στην Επίσημη Εφημερίδα) και απόφαση του Συμβουλίου της 14ης Σεπτεμβρίου 2009.

⁽³⁾ ΕΕ L 255 της 30.9.2005, σ. 11.

⁽⁴⁾ Υπόθεση C-440/05, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2007 I- 9097.

⁽⁵⁾ ΕΕ L 255 της 30.9.2005, σ. 164.

(9) Δυνάμει της παρούσας οδηγίας, οι παράνομες απορρίψεις ρυπογόνων ουσιών από πλοία θα πρέπει να θεωρούνται ποινικό αδίκημα στο βαθμό που διαπράττονται εκ προθέσεως, από αμέλεια ή βαρεία αμέλεια και συνεπάγονται υποβάθμιση της ποιότητας του ύδατος. Οι λιγότερο σοβαρές περιπτώσεις παράνομων απορρίψεων ρυπογόνων ουσιών από πλοία που δεν προκαλούν υποβάθμιση της ποιότητας του ύδατος δεν χρειάζεται να θεωρούνται ποινικά αδικήματα. Δυνάμει της παρούσας οδηγίας οι απορρίψεις αυτού του είδους θα πρέπει να αναφέρονται ως «περιπτώσεις ήσσονος σημασίας».

(10) Δεδομένης της ανάγκης να εξασφαλισθεί η υψηλού επιπέδου ασφάλεια και προστασία του περιβάλλοντος στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών καθώς και η αποτελεσματικότητα της αρχής βάσει της οποίας ο ρυπαίνων πληρώνει για τη ζημία που προκλήθηκε στο περιβάλλον, οι επαναλαμβανόμενες ήσσονος σημασίας περιπτώσεις οι οποίες όχι μεμονωμένα αλλά σε συνδυασμό καταλήγουν σε υποβάθμιση της ποιότητας του ύδατος θα πρέπει να θεωρούνται ποινικό αδίκημα.

(11) Η παρούσα οδηγία δεν θίγει άλλα συστήματα ευθύνης για ζημία λόγω ρύπανσης από πλοία δυνάμει του κοινοτικού, εθνικού ή διεθνούς δικαίου.

(12) Η διεθνής δικαιοδοσία όσον αφορά τα ποινικά αδικήματα θα πρέπει να καθορίζεται σύμφωνα με το εθνικό δικαιο των κρατών μελών καθώς και τις υποχρεώσεις τους δυνάμει του διεθνούς δικαίου.

(13) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενημερώνουν την Επιτροπή για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, ώστε να μπορεί η Επιτροπή να αξιολογήσει τα αποτελέσματά της.

(14) Δεδομένου ότι οι στόχοι της παρούσας οδηγίας δεν μπορούν να επιτευχθούν ικανοποιητικά από τα κράτη μέλη ενεργώντας μεμονωμένα, λόγω του διασυνοριακού χαρακτήρα των ζημιών που είναι δυνατόν να προκληθούν από τη σχετική συμπεριφορά, και, λόγω των διαστάσεων και των επιπτώσεων της προτεινόμενης δράσης, μπορούν συνεπώς να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο, η Κοινότητα μπορεί να λάβει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας του άρθρου 5 της συνθήκης. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας του ίδιου άρθρου, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία για την επίτευξη των στόχων αυτών.

(15) Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται από το άρθρο 6 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και εκφράζονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

(16) Σύμφωνα με το σημείο 34 της διοργανικής συμφωνίας για τη βελτίωση της νομοθεσίας⁽¹⁾, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να καταρτίσουν, για ίδιο όφελος αλλά και προς όφελος της Κοινότητας, δικούς τους πίνακες στους οποίους να απεικονίζεται, στο μέτρο του δυνατού, η αντιστοιχία μεταξύ της

παρούσας οδηγίας και των μέτρων μεταφοράς της στο εθνικό δίκαιο, και να τους δημοσιοποιήσουν.

(17) Ως εκ τούτου θα πρέπει να τροποποιηθεί αναλόγως η οδηγία 2005/35/EK,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Τροποποιήσεις στην οδηγία 2005/35/EK

Η οδηγία 2005/35/EK τροποποιείται ως εξής:

1) ο τίτλος αντικαθίσταται ως εξής:

«Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη ρύπανση από τα πλοία και τη θέσπιση κυρώσεων, περιλαμβανομένων των ποινικών κυρώσεων, για αδικήματα ρύπανσης»

2) το άρθρο 1 παράγραφος 1 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«1. Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι να ενσωματωθούν τα διεθνή πρότυπα για τη ρύπανση από τα πλοία στο κοινοτικό δίκαιο και να διασφαλισθεί ότι επιβάλλονται οι ενδεδειγμένες κυρώσεις, συμπεριλαμβανομένων των ποινικών κυρώσεων, στα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για απορρίψεις ρυπογόνων ουσιών, ώστε να βελτιωθεί η ασφάλεια στη ναυτιλία και να ενισχυθεί η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος από τη ρύπανση που προξενούν τα πλοία.»

3) στο άρθρο 2, προστίθεται το ακόλουθο σημείο:

«5. ως “νομικό πρόσωπο” νοείται κάθε νομική οντότητα που έχει το εν λόγω καθεστώς δυνάμει του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου, πλην των ιδίων των κρατών ή δημοσίων φορέων κατά την άσκηση κρατικής εξουσίας, ή δημοσίων διεθνών οργανισμών.»

4) τα άρθρα 4 και 5 αντικαθίστανται από το ακόλουθο κείμενο:

Άρθρο 4

Παραβάσεις

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι απορρίψεις ρυπογόνων ουσιών από πλοία, περιλαμβανομένων περιπτώσεων ήσσονος σημασίας τέτοιου είδους απορρίψεων, σε οιαδήποτε από τις περιοχές που αναφέρει το άρθρο 3, παράγραφος 1 θεωρούνται παραβάσεις, εφόσον διαπράττονται εκ προθέσεως, από αμέλεια ή βαρεία αμέλεια.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλισθεί ότι οιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο έχει διαπράξει παράβαση κατά την έννοια της παραγράφου 1 μπορεί να υπέχει σχετική ευθύνη.

(¹) EE C 321 της 31.12.2003, σ. 1.

Άρθρο 5**Εξαιρέσεις**

1. Η απόρριψη ρυπογόνων ουσιών σε οιαδήποτε από τις περιοχές του άρθρου 3, παράγραφος 1, δεν θεωρείται παράβαση εφόσον πληροί τους όρους των κανονισμών 15, 34, 4.1 ή 4.3 του παραρτήματος I, ή των κανονισμών 13, 3.1.1 ή 3.1.3 του παραρτήματος II της Margol 73/78.

2. Η απόρριψη ρυπογόνων ουσιών στις περιοχές του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχεία γ), δ) και ε) δεν θεωρείται παράβαση του πλοιοκτήτη, του πλοιάρχου ή του πληρώματος, εφόσον πληροί τους όρους του κανονισμού 4.2 του παραρτήματος I ή του κανονισμού 3.1.2 του παραρτήματος II της Margol 73/78.»

5) μετά το άρθρο 5 παρεμβάλλονται τα ακόλουθα άρθρα:

«Άρθρο 5α**Ποινικά αδικήματα**

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι παραβάσεις κατά την έννοια των άρθρων 4 και 5 να θεωρούνται ποινικά αδικήματα.

2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται σε περιπτώσεις ήσσονος σημασίας, όταν η διαπραχθείσα πράξη δεν συνεπάγεται υποβάθμιση της ποιότητας του ύδατος.

3. Οι επαναλαμβανόμενες ήσσονος σημασίας περιπτώσεις οι οποίες όχι μεμονωμένα αλλά σε συνδυασμό καταλήγουν σε υποβάθμιση της ποιότητας του ύδατος θεωρούνται ποινικό αδίκημα, εάν διαπράττονται εκ προθέσεως, από αμέλεια ή βαρεία αμέλεια.

Άρθρο 5β**Ηθική αυτοουργία και συνεργία**

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οιαδήποτε πράξη που συνιστά ηθική αυτοουργία ή συνεργία σε αδίκημα διαπραχθέν εκ προθέσεως και αναφερόμενο στο άρθρο 5α, παράγραφοι 1 και 3 να τιμωρείται ως ποινικό αδίκημα.»

6) το άρθρο 8 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«Άρθρο 8**Κυρώσεις**

Κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλισθεί ότι οι παραβάσεις κατά την έννοια των άρθρων 4 και 5 τιμωρούνται με αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις.»

7) μετά το άρθρο 8 παρεμβάλλονται τα ακόλουθα άρθρα:

«Άρθρο 8α**Κυρώσεις κατά φυσικών προσώπων**

Κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλισθεί ότι τα αδικήματα κατά την έννοια του άρθρου 5α, παράγραφοι 1 και 3 και του άρθρου 5β τιμωρούνται με αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις.

Άρθρο 8β**Ευθύνη νομικών προσώπων**

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλισθεί ότι στα νομικά πρόσωπα μπορεί να αποδοθεί ευθύνη για τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 5α, παράγραφοι 1 και 3 και στο άρθρο 5β, τα οποία διαπράχθηκαν προς όφελός τους από οιοδήποτε φυσικό πρόσωπο που ενεργεί είτε ατομικά είτε ως μέρος οργάνου του νομικού προσώπου και το οποίο έχει διευθύνουσα θέση στην οργανωτική δομή του νομικού προσώπου, με βάση:

α) αρμοδιότητα εκπροσώπησης του νομικού προσώπου·

β) εξουσία λήψης αποφάσεων για λογαριασμό του νομικού προσώπου· ή

γ) εξουσία άσκησης ελέγχου εντός του νομικού προσώπου.

2. Κάθε κράτος μέλος εξασφαλίζει επίσης ότι τα νομικά πρόσωπα είναι δυνατό να θεωρηθούν υπεύθυνα και στις περιπτώσεις που η έλλειψη εποπτείας ή ελέγχου, από φυσικό πρόσωπο που αναφέρεται στην παράγραφο 1, κατέστησε δυνατή τη διάπραξη ποινικού αδικήματος του άρθρου 5α παράγραφοι 1 και 3 και του άρθρου 5β, προς όφελος του εν λόγω νομικού προσώπου από φυσικό πρόσωπο το οποίο τελεί υπό την εξουσία του.

3. Η ευθύνη του νομικού προσώπου δυνάμει των παραγράφων 1 και 2 δεν αποκλείει την ποινική δίωξη κατά φυσικών προσώπων που ενεπλάκησαν ως αυτουργοί, ηθικοί αυτουργοί ή συνεργοί στα ποινικά αδικήματα του άρθρου 5α, παράγραφοι 1 και 3 και του άρθρου 5β.

Άρθρο 8γ**Κυρώσεις κατά νομικών προσώπων**

Κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλισθεί ότι τα νομικά πρόσωπα που υπέχουν ευθύνη σύμφωνα με το άρθρο 8β τιμωρούνται με αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις.»

Άρθρο 2**Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο**

Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία, το αργότερο στις 16 Νοεμβρίου 2010. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο αυτών των διατάξεων.

Όταν τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις ανωτέρω διατάξεις, αυτές περιέχουν αναφορά στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από την αναφορά αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της αναφοράς αποφασίζεται από τα κράτη μέλη.

Άρθρο 3

Έναρξη ισχύος

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Άρθρο 4

Αποδέκτες

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Στρασβούργο, 21 Οκτωβρίου 2009.

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Ο Πρόεδρος

J. BUZEK

Για το Συμβούλιο

Η Πρόεδρος

C. MALMSTRÖM
